PROVINCIAL LIBRARY MANITOBA

ПРО АНҐЛЬО-РАДЯНСЬКІ ВІДНОСИНИ.

Царський авантурник агентом протирадянської агітації в Анґлії. — "Правда" публікує документи протирадянської кампанії цего авантурника. — Нафтові промисловці фінансують кампанію.

Останніми часами, як це відомо вже з новинок, відносини між Анґлією а Радянським Союзом дуже загострилися. Анґлійський уряд вислав ноту до радянського уряду з приводу проти-анґлійської аґітації в Рад. Союзі, а радянський уряд відповів но цю ноту тим самим урядові Болдвина.

Ще перед обміною нотами московська "Правда" викрила тайні білоґвардійські документи, які кидають світло на протирадянську роботу в Анґлії. По тих документах видно, що такі видатні члени анґлійського уряду, як Чорчил, Біркенгед, Джойнсон-Гикс та бувший царський дипльомат - авантурник Саблін тримають звязок.

А в парляменті героєм цієї компанії є посол Локер-Лемпсон, колишній офіцер, вояк Колчака. Він разом з ґенералом Ноксом є орґанізатором кампанії по зриву взаємин з С. Р.С.Р. З приводу цього "Правда" наводить текст оригіналів документів Локер-Лемпсона і Сабліна.

Вони вигадують літературу проти Радянського Союзу. До цієї літератури відноситься брошура під заголовком "Руйнування Британської Імперії". Про цю брошуру Саблін пише: "Ця брошура втратила нині свою привабливість. Потрібно щось свіжіше й сенсаційніше". Локер-Лемпсон зазначає Саблину, що для анґлійської публики потрібне більш споживне читання. Білоґвардійці мають намір видати низку листівок, щоб поширити їх у великій кількості по всій Анґлії. "Правда" наводить текст листівки, в якій говориться;

"Невже ради керуватимуть Британією! Чи довго ще будемо одержувати накази з Москви? Чи довго червоні недільні школи калічитимуть душі наших дітей, готуватимуть анґлійських безвірників? Чи довго ще червоне золото підтримуватиме анархію і поширюватиме страйки по цілій британській імперії? Зрозумійте нарешті, що червоні ніколи не заспокояться. Вони ваші особисті вороги. Невже ви допустите, щоб це й далі розвивалося в тому-ж самому дусі? Ваша допомога може виявитися в особистій роботі, в грошевих пожертвах, використанні вашого впливу і ріжного роду підтримці кампанії за вигнання червоних. Звертайтеся-ж в усіх справах до Локера-Лемпсона, члена парляменту, організатора вигнання червоних".

Так вчить Саблін своїх покровителів, як виганяти червоних з Анґлії. І не тільки вчить, але й аґітує, щоб зробити це чим скорше.

Крім того Саблін підтримує реґулярний звязок також з членами анґлійського уряду. Наприклад, він повідомляє Гикса:

"Мені пощастило вчора поговорити на тему про кампанію Локер-Лемпсона з одним із товаришів міністрів кабінету. Останній пояснив, через що анґлійський уряд у справі зриву стосунків з Росією не хоче зараз цього зробити, хоча уважно стежить за кампанією Локера-Лемпсона".

В листуванні з білоґвардійцями Саблін пише:

"Останніми часами наше спадкоємне дипльоматичне посольство стало знову повільно здобувати собі користування фактичними правами і зустріне фактичне визнання з боку британської влади, коли, нарешті, ми вижене радянських агентів. Наше спадкоємне посольство знову автоматично відновиться в своєму становищі і під назвою "руський" знову розумітимуть дійсного руського справжнього руського, а не комуніста, як це, на нещастя, більш або менш ширше починає вживатися".

Гурт фашістських дипльоматів обмежується тільки тим, що мобілізує проти радянської влади руських білоґвардійців. Його робота поширюється на грузинських соціял-зрадників і українських жовтоблакитників.

В доповіді з 22. грудня царський дипльомат Саблін повідомляє:

"Відбудування незалежної Грузії дуже популярне між тутешніми американськими нафтовими фінансовими магнатами і можна сказати, що вони асигнуватимуть дуже великі суми, як що таким шляхом можна визволити Грузію".

Оцінюючи наведені вище матеріяли "Правда" пише: "Цього цілком досить, щоб відкрити очі Анґлійцям, які це є найщики акційного товариства з необмеженою безвідповідальністю: "Лемпсон, Біркенгед, Саблін, Ґенерал Нокс, кардинал Борн, Детердинґ і компанія". Пора покласти край — пише "Правда" — нечуваному цькуванню Радянського Союза, мета якого створити труднощі радянському урядові, але остаточні наслідки якого можуть бути зворотні. Ми звертаємо увагу всіх прихильників мира, особливо анґлійських робітників, що посереднім шляхом через фашістів в Анґлії, через нафтовиків, через "твердолобих" консерваторів, анґлійський нарід стає іграшкою в руках нікчемної купки царських прислужників, прихильників самого варварського царського реміжу. Анґлійські фашісти, анґлійські нафтовики, нікчемні царські дипльомати грають зараз долею анґлійського народу — справою мира. Проти цеї лиходійної політики протестуватиме кожний чесний прихильник мира, кожний прихильник добросусідських стосунків між народами".

СТОРІНКА НАШИХ ЧИТАЧІВ

ЗВІТ З ВІЧА В КОРИСТЬ БУДОВИ У.Р.Д. В ТОРОНТО.

Гемилтон, Онт.

Заходом Комітету допомоги будові Укр. Робітничого Дому в Торонто відбудось в неділю, 27-го лютого 1927. масове віче, на котрім головував т. Ів. Романів, а секретарював т. Ів. Ліліцак.

Першим промовцем був т. К. Дзвіздзінський, який говорив про значіння Товариства Укр. Робітничо-Фармерський Дім, а з окрема спинився на теперішній справі будови Укр. Роб. Дому в Торонто. Українське робітництво мусить помогти торонтонським товаришам збудувати робітничу інституцію, яка буде святинею не лише для Торонта, а цілої Східної Канади, словом, Торонто буде другим центром нашого культурно-орґанізаційного життя. Тому жертвуймо, товариші, на цей дім, скільки лише можемо.

Другий промовець був т. Ів. Стефаніцький, як представник головного комітету будови У.Р.Д. в Торонто. Тов. Стефаніцький говорив про початки укр. роб. орґанізації в Торонто і про труднощі, які були в орґанізованню робітників. Тов. промовець згадав ті часи, де він був одинокий, що думав про роб. орґанізацію. Аж по трох місяцях його впертої-невпинної праці йому вдалось з'орґанізувати 8 робітників в роб. товариство. Він вірив, що робітники його зрозуміють і коли нині вони ще виступають проти нього, може завтра подадуть йому руку і так будуть вже боротись спільно за робітничу справу. Він кликав присутних, щоб були тверді духом, бо наша будучність є дуже велика, за яку варта боротись. Говорив про робітничі страйки, яку брудну роботу виконують страйколоми-скеби, за що боряться страйкері: — розуміється, вони борються за поліпшення умовин свого життя. Дальше говорив про ТУРФДім, яке є найбільшою робітничою орґанізацією серед канадійського робітництва.

Та не лише це: про нашу орґанізацію знають і в Европі; і тому щоби ми дальше поширили нашу працю на орґанізаційно-просвітньому полі, ми мусимо збудувати східну центральну інституцію, Укр. Роб. Дім в Торонто.

І відділ ТУРФДім в Торонто приступив до так важної справи, — будова дому вже почалась, незабаром і стіни почнуть рости в гору, але щоби ці стіни скорше виросли, йому треба нашої фінансової помочі. Помочі ми сподіємось лише від робітників, а не від панів, і ми цим сильні.

Не зважаючи на цькування і доноси до поліції торонтонських патріотів, щоби лише пошкодити будові Укр. Роб. Дому, ми все перемагаємо, бо правда нас веде вперед. А такої брудної роботи, якої патріоти уживають проти нас, ми не возьмемось.

На кінець тов. промовець завзивав присутніх вступати в члени ТУРФДім і жертвувати на будову Укр. Роб. Дому в Торонто, хто кілько може.

На цей заклик на Укр. Роб. Дім в Торонто жертвували слідуючі товариші й товаришки:

Ілько і Марія Олещук $15.00, по $10.00: Анд. Шьець, Д. і Джесі Левинські; по $5.00: Іван Тофан, Тео. Купчинський, Р. Мороз, В. Головачук, С. Луків, В. Колісник, Гр. Філик, М. Кльоц, Н. Харук, Ги. Луців, Ів. Потура, Я. Гончар, Марія Калинюк (декляр.), М. Гранка (декляр.), Ів. Мохорук (декляр.), В. Пруський, А. Нипюк; К. Купчинська $3.00; по $2.00: П. Вербіцький, Ів. Ліліцак, Ів. Романів, В. Свистун, Зиньо Никола, Тео. Віцінський (декляр.); по $1.00: Я. Романюк, Т. Фурман; з вільної колекти $3.10. Разом $140.10.

Всім жертводавцям складаємо щиру подяку.

З товариським привітом,
За комітет будови У.Р.Д. в Торонто,
Ів. Ліліцак, секретар.

МАЙНЕРІ ЗАХОДУ НА ДОПОМОГУ БУДОВІ УКР. РОБ. ДО-В ТОРОНТО.

Вейн, Алта.

За ініціятивою просвіткому в Вейн, Алта., влаштовано тут спільно з відділом Р.З.Т. масове віче дня 27. лютого ц. р., якого метою була справа допомоги будові Укр. Роб. Дому в Торонто.

На віче зійшлось поважне число українських майнерів зі своїми родинами, яким дорога справа української робітничої орґанізації. Промовляв на ньому т. Черчук, який широко пояснив присутнім, що таке ТУРФДім і які його завдання й дотеперішні досягнення. Колись — говорив т. Черчук — свідомішї робітники мусіли сходитися в комірнім і солено платити за приміщення для своїх перших орґанізацій. Колись також робітники своїми мозолями помагали будувати "Народні Доми". Але згодом пізнали вони, що їм ніяк не подорозі з тими панками, що з гори дивляться на робітника. Тоді кинули вони цих доларових "неньолюбців", а взялись сами без нічиєї помочі будувати для себе свої Укр. Роб. Доми. І від того часу свідомість і освіта між українським робітництвом пішли бистрим темпом вперед; за короткий протяг часу виросли цілі десятки Укр. Роб. Домів по цілій Канаді, а в них ґуртуються щораз більші маси украньского робітництва.

Укр. Роб. Доми стали важним заборолом робітничої свідомости, освіти й культури для всього українського робітництва й фармерства.

І сьогодня українське робітництво не хоче стояти на місці; воно йде все вперед, будує все нові освітньо-культурні інституції і зараз завзялось воно збудувати другу найбільшу з черги святиню праці й науки на сході Канади — в Торонто. Кошта цеї будови завеликі, щоб торонтонські товариші могли їх понести на своїх власних плечах, тому обовязком всіх українських робітників в Канаді є помогти їм в цьому великому ділі.

Торонтонський У.Р.Д. стане другим важним осередком українського робітничого руху, освіти й культури. Він буде гордістю всіх зорґанізованих робітників членів ТУРФДім і всіх його симпатиків. Тож всі ми мусимо жертвувати по нашим силам на будову У.Р.Д. в Торонто!

На зазив т, Черчука всі присутні щиро віднеслись до цеї справи і зложили для неї $120.00, при чім 15 нових членів приєдналось до ТУРФДім.

Кампанія продовжається далі і наші товариші з Ню Кестл обіцяли дати концерт в нас при кінці цього місяця.

Складаючи всім жертводавцям щиру подяку, ми сподіємось, що і в майбутньому вони щиро підтримають цю справу.

Лесь Ґафюк.

Товариші! Відновляйте передплату на "Українські Робітничі Вісти"!

Не забувайте про пресовий фонд української робітничої преси в Канаді!

НА ПОМІЧ БУДОВІ У. Р. Д. В ТОРОНТО.

Саскатун, Саск.

В неділю, 27. лютого відділ Секції Молоді ТУРФДім в Саскатуні устроїв величавий концерт своїми власними силами під проводом учителя. т. С. Юрійчука. Саля У.Р.Д. була так заповнена, що навіть стояти вже не було де.

На початку програми маленький т. Гаврилків виступив з промовою і пояснив присутнім ціль цего концерту, а на закінчення своєї промови сказав: "Ми робітничі діти, які ходимо до школи при ТУРФДім, розуміємо й цінимо понад все робітничу школу, в якій ми дістаємо дійсне пролетарське виховання. Знаємо, що це значить не мати свого приміщення, не мати своєї власної хати і ми відчуваємо недостачу наших товаришів в Торонто, тому посвячуємо цей концерт в користь будови торонтонського Укр. Роб. Дому, щоби й там робітничі діти мали нагоду ходити до Робітничої Діточої Школи і вчитися українського слова, музики і співу. Хай жие і розвивається солідарність між робітничими дітьми!" Під ґучні оплески маленький товариш закінчив свою промову.

Концерт відкрито "Діточим Інтернаціоналом", після чого слідували соля, дуети, терцети і ріжні музичні твори, які молоді товариші й товаришки виконували дуже добре і з повним ентузіязмом. На половині програми забрав слово т. Кобзей, який в короткі пояснив, як наша орґанізація збудована; він сказав, що: "Ми не розбиті на ґуртки, а ми є орґанізацією централізованою, як ціле одно тіло. Коли чоловік ударить ногою об камінь, то він відчує біль по цілому тілі, так і наша орґанізація, коли в однім відділі є недостача, то ми відчуваємо її всі по цілій Канаді." Завізвав присутніх, щоби зложили свої лепти на цю ціль. На павзі кілька маленьких товаришок збирали колекту на лісти. Всіх грошей прийшло около $40.00, а відділ Секції Молоді продовжує збірку на лісти дальше. Старші товариші і товаришки з ріжних причин відложили поміч для торонтонського У.Р.Д. на другий місяць.

Гроші будуть вислані разом на руки Ц.В.К. в Вінніпегу. А я від себе тільки скажу словами Ґріна з драми "Два світи", який сказав: Ми жиємо і будемо жити!

Так, коли ми вже маємо таку робітничу молодь, що не жаліє свого труду і що вона йде на поміч своїм товаришам, які находяться 2,000 миль від них, то це свідчить про робітничу солідарність. Честь тобі робітнича молоде! Ми жиємо і будемо жити! Будучність напевно належить до нас.

Робкор.

БЕСКО — БАНКРОТ.

Сидней, Н. С.

В 1920 р. в Новій Скошії з'орґанізувався великий трест із кількох менших компаній, який назвав себе БЕСКО, тоб-то Бритіш Емпайр Стіл Корпорейшин. До БЕСКО ввійшли слідуючі компанії: Акадія Кол, Домініон Кол, Істерн Кар, Галифекс Шипбилдінґ і Домініон Айрон енд Стіл — Компанії.

Робітники були раді цій компанії, бо думали, що аж тепер будуть мати роботу кожного дня

Але як марними були їхні надії, виявилось скоро після того, як компанія дістала свій чартер від провінціонального правительства.

Найперше взялась вона орґанізувати майнерів 26 дистрікту, а в слід за цим зірвала платню сиднейським робітникам. Коли-ж робітники стали в своїй обороні, то БЕСКО не завагався навіть перед знущаннями й арештами робітників. Так докотився БЕСКО до 1926 р. Весь цей час існування БЕСКО був страшним лихоліттям для сиднейських робітників, часом голоду й холоду, убійств і тюрем для них. Вкінці БЕСКО докотився аж до свойого банкроцтва, довівши робітництво в Сидней до скрайної нужди й розбиття майнерської юнії, але не вспівши його зломити.

Кінець цій господарці зробило банкроцтво сталевої фабрики в Сидней. Банкирі перебрали фабрику в свої руки за 3,000,000 доларів, які БЕСКО набрав у них.

Хай-же так саме щастить БЕСКО-ві ще й в Глейс Бей!

Робітник.

ДРУГЕ УСПІШНЕ ВІЧЕ ВІДДІЛУ ТУРФДІМ.

Венкувер, Б. К.

Старанням відділу ТУРФДім у Венкувер, Б. К. було скликано в неділю, 27. лютого ц. р. друге масове віче в справі побільшення української робітничої орґанізації відділу ТУРФДім. Головою зібрання була т-ка Вовок, а промовляли т.т. Вільґош і О. Шолдра. Успіхи віча були досить гарні, бо по скінченню промов були ріжні питання, а на кінець вписалось до відділу 10 членів і 1 членкиня. Зараз наш відділ числить 61 членів. Заряд відділу дальше старається скликувати такі віча і надіється на його корисні успіхи. Слід зазначити, що того-ж самого дня і до Р.З.Т. приступило 3 нових членів, що робить разом у цьому відділі 33 членів.

Хоч помало, але певно українські робітники в Венкувер, Б. К. обєднуються в робітничій орґанізації, яка безперечно принесе для них велику користь в майбутньому.

Робкор.

ЛИСТ З БУКОВИНИ.

Тов. П. в Ріджайні отримав від свого брата в с. Тарашани, на Буковині такого листа:

Дорогий брате!

Повідомляю тебе, що я отримав від тебе регістрований лист, в якім був витинок з газети "Ф.Ж." Той витинок дуже мені вподобався...

Тепер доношу тобі, брате, що я вже втратив охоту до дальшого господарювання, бо пани бояре чимраз більше обдирають і нищать нас, господарів-селян. Понакладали на селян нові податки, під якими вже й дихнути не сила: від воза 25 леїв, від коня 20 леїв, від корови 15, а там від овець, від козів, баранів і т. ин., що вже й не знаю кілько цей податок виносить.

Тут, брате, щось страшне діється в нас на Буковині; здається, що невдовзі всі селяне стануть жебраками. Нищать нас податками, нищать і школою, бо стараються зрумунізувати наших дітей за всяку ціну. Всі діти мусять ходити до школи від 7 до 18 літ; коли яка дитина не піде до школи тільки один раз, то накладають кару 120 леїв. Коли в кого є 5-6 дітей, то всі вони мусять йти до школи, а в господарці помагати нема кому. А треба-ж їх вбрати, нагодувати, книжки й зошити купити, а тут кожний цент податки здають. Я маю зараз 3 дітей в школі, а я вже не в силі дати собі ради; а як подумаю, що треба буде їх утримувати в школі до 18 літ, то я пропаду, бо помочі від них ніякої не можно сподіватись за той час.

Були школи і за Австрії, і то і свої рідні школи, але шкільний примус існував тільки до 14 року життя, а опісля, хто хотів, то висилав своїх дітей до вищих шкіл. А тут діти нічого не користають в школі, тільки хотять їх насильно зробити янічарами.

Очевидно, що український селянин терпить найбільший гнет, з його першого здирають по сім шкір нараз. От в нашім селі кінчили церкву — здирали, а зараз будують нову школу й знов здирають. Колиж наш селянин домагається свойого права, то навіть і слухати ніхто не хоче, хиба що в тюрму посадять.

З братським привітом;
Твій брат Михайло.

ПРО РЕЗОЛЮЦІЮ БРАЦТВА ЗАЛІЗНОДОРОЖНИКІВ.

Мусомин, Саск.

В останню неділю в січні ц. р. відділ ч. 145. Брацтва залізнодорожних робітників відбув свої місячні збори в Брендоні, Ман. На програмі мітінгу була резолюція в англійській мові, надіслана відділом ч. 167. у Венкувер, Б. К. про заміненння дотеперішного місячного журналу в тижневий часопис не менше як 8 сторін об'єму.

Членство нашого відділу є більшістю консервативне й тому віднеслось до цеї резолюції неприхильно, або навіть ворожо. Деякі члени кричали прямо, щоб цю резолюцію спалити, а инші говорили, щоб не тратити часу над "пустими фракціями", — як вони висловлювались.

Що до мене особисто, то я вповні годжуся зі змістом резолюції, але біда в тому, що наші ладжі є в більшости елементом угодовим. З другої сторони справа журналу є справою конвенційною, бо вона включає собою деякі зміни статута, що може зробити тільки конвенція.

Судячи по змісту цеї резолюції, я уявляю собі, що відділ ч. 167 у Венкувер, Б. К. має в своїх рядах активних і живих членів. Булоб дуже корисним для нашої юнії і для згаданої справи, коли-б венкуверські товариші постарались вислати від себе відповідного делеґата на найближчу конвенцію, на якій він зміг цю справу й багато инших порушити й за неї обстоювати.

Н. Воробець.

ПЕРШІ ПОЧИНИ.

Брентфорд, Онт.

Українське робітництво в Брентфорд, Онт., через довгі роки не проявляло ніякого життя, бо ще від 1918 р. ніхто нічого не чув про якубудь його діяльність.

Аж ось цеї зими кількох активніших одиниць вдалось злізити аматорський ґурток і рівночасно з тим заснувати відділ Р.З.Т.

Аматорському ґурткові доводилось боротись з тяжкими труднощами, бо не було де навіть відбувати проб на представлення. Але він поборов ці труднощі в цей спосіб, що сходився в приватній хаті й приготовив в короткому часі драму п. н. "Гайворонія", яку відограв дня 12. лютого ц. р. з дуже гарним успіхом.

Перш всього слід зазначити, що всі аматори вивчили совісно свої ролі і з суфлєром не мали нічого до балакання. Завдяки цьому вивязались майже всі добре в своїх ролях; деякі виступали перший раз, але проте ґрали як досвідчені.

Годі розводитись тут над ґрою кожного й кожної з'окрема, але скажу коротко, що всі аматори вивязались дуже гарно й своєю вдалою ґрою, рухами й мовою викликали гарне враження в глядачів.

Висказуючи їм всім повне признання, я побажаю нашому аматорському ґурткові якнайкращих успіхів і в майбутньому.

И. Данилюк.

І. ЕРЕНБУРГ.

ЛЮЛЬКА.

Оповідання з часів Паризької Комуни.

Є багато гарних міст на світі, — та найгарніше зі всіх Париж; там сміються безжурні жінки, під каштанами паничі пють рубінові наливки, і тисячі огнів рояться на зеркальній поверхні просторих площ.

Каміняр Люї Ру родився в Парижі. Він памятав "липневі дні" 1848 року. Йому було тоді сім літ, і він хотів їсти. Як вороня, він мовчки отвирав уста і ждав, марно ждав, бо в його батька, Жана Ру, не було хліба. В нього була тільки зброя, а зброю годі було їсти. Люї памятав літній ранок, коли батько чистив зброю, а мати плакала, втираючи ніс запаскою. Люї побіг за батьком, — думав, що батько вичищеною зброєю застрілить пекаря і візьме собі найбільший хліб. Але батько стрінувся з другими похнюпленими людьми, в яких також була зброя. Вони стали разом співати й кричати "хліба"!

Люї ждав з запертим духом, що у відповідь на такі чудесні пісні з вікон посипляться булки, обаранки, паляниці. Та замісць того почувся сильний шум, і посипалися малі кулі. Один з людей, що кричали "хліба!", закричав: "ой болить!" І впав. Тоді батько і другі люде стали виправляти несотворені річи: вони перевернули дві лавки, з судінього двора принесли бочку, поломаний стіл а навіть більший курник. Все те вони зложили посеред вулиці, а самі полягали на землю. Люї зрозумів, що мрачні люде бавляться у схованку. Потім вони стріляли зі зброї, і до них також стріляли. А потім прийшли другі люде. В них була також зброя, але вони весело сміялися, і на їх шапках блистіли великі гарні стрічки, і всі звали їх "ґвардійцями". Ці люде взяли батька і повели його по бульварі Святого Мартина. Люї думав, що веселі ґвардійці нагодують його батька і пішов за ними, хоч вже було пізно. На бульварі сміялися жінки, під каштанами паничі пили рубінові наливки, і тисячі огнів роїлися на зеркальній площі хідників. Близько брами Святого Мартина одна із безжурних жінок, що сиділи в каварні, закричала на ґвардійців:

— Чому-ж ви його ведете так далеко? Він може й тут дістати свою пайку...

Люї прибіг до усміхненої жінки і мовчки, як вороня, отворив уста. Один з ґвардійців взяв зброю і знову вистрілив. Батько закричав і впав, а жінка сміялась. Люї прибіг до батька, вчепився його ніг, що ще підскакували, немов би хотіли йти далі, і гірко заплакав.

Тоді жінка сказала:

— Вбийте і щеня!

Але панич, що пив за сусіднім столом рубінову наливку, обізвався:

— Але хто буде вкінці працювати?

І Люї остався. Після грізного липня настав тихий серпень, ніхто більше не співав, і ніхто не стріляв. Люї виріс і не завів надій доброго панича. Батько Жан Ру був каміняром, і каміняром став Ру Люї. В широких волохатих штанах і в синій блюзі з полотна він ставив доми, — ставив їх літом і зимою. Гарний Париж хотів стати ще кращим, і Люї бував там, де мощено нові вулиці — площу семираменної Звізди, широкі бульвари Гавсмана і Малерба, обсаджені каштанами, і величній проспект Опери, з будівлями, ще покритими рустованням, куди нетерпеливі крамарі звозили свій товар — вишивки і дорогоцінні камені. Він ставив театри і склепи, каварні й банки; ставив чудові доми, щоби безжурні жінки тоді, коли на вулиці повіє вітер із Ляманшу і в робітнях тіло костеніє від листопадових туманів, могли так як і передше безпечно сміятися, ставив бари, щоби паничі не переставали в темні ночі пити рубінової наливки. Піднімаючи тяжке каміння, він ставив блискучі зеркальні крівлі міста, найгарнішого зі всіх міста — Парижа.

Серед тисячів робітників був один по призвіщу Люї Ру, у волохатих припорошених штанах, в широкому плоскому брилі, з глиняною люлькою в зубах, і, так як тисячі других, він чесно трудився задля добробуту Другої Імперії.

Він ставив чудові доми, а сам день проживав на будовах, а в ночі лежав у задушній комірці, на вулиці Чорної Вдови, на передмістю Святого Антонія. Комірка пахнула цвіллю, потом, чорним дешевим тютюном; дім пахнув непраним білям, а вулиця Чорної Вдови, як і всі вулиці передмістя Святого Антонія, пахнула салом з кухонь, що на них продавачі смажили бараболю з коровячою кровю і лівим товщем конини, — пахнула оселедцями, відпадками вигребаних ям і димом. Одначе не за вулицю Чорної Вдови, а за широкі бульвари, переповнені конваліями, помаранчами і вибагливими пахощами вулиці Миру, саме за оті бульвари і за семираменну Звізду, де в день на платвах увихалися робітники, прозвано Париж найгарнішим із всіх міст.

Люї Ру ставив каварні і бари, він носив каміння для "Каварні Регентства" де сходилися шахові грачі, для "Англійської каварні", де збіралися власники перегонових коней і визначні чужинці, для "Таверни Мадрид", що гостила в своїх стінах акторів поверх двайцяти ріжних театрів, і для багатьох инших достойних будинків. Люї Ру одначе від дня смерти свойого батька ніколи не заходив до вибагливих каварень, і ні разу не пробував рубінових наливок. Як тільки дістав від наставника кілька малих білих монет, ці монети брав старий шинкар з вулиці Чорної Вдови і за це давав Люї кілька більших чорних монет та наливав йому до пугара мутного плину. Люї душком випивав абсинт і йшов спати до своєї комірки.

Коли-ж не стало ні білих, ні чорних монет, ні абсинту, ні хліба, ні праці, Люї вибираючи з кишені останки розсипаного тютюну або недокурок з вулиці, напихав свою глиняну люльку і з нею ходив похнюплений вулицями Святого Антонія. Він не співав і не кричав "хліба", як це робив колись його батько Жан Ру, тому що у нього не було ні зброї, щоби стріляти, ні сина, що отвирав уста мов вороня.

Люї Ру зробив стільки, скільки міг для того, щоби жінки Парижа могли безжурно сміятися, та, чуючи їх сміх, він злякано завертав у бік. — Так сміялася колись жінка в каварні на бульварі Святого Мартина, коли Жан Ру лежав горілиць серед площі, немов би хотів йти далі. Люї взагалі до 25-ох років не бачив близько себе молодої жінки. Коли йому було вже 25 літ, і він перейшов з одного піддаша вулиці Чорної Вдови на друге, з ним сталося те, що лучається скорше чи пізніше зі всіми людьми. На сусідньому піддашу жила молода робітниця Жуллета. Люї стрінув її вечером на вузких сходах, зайшов до неї позичити сірників, тому що його кремінь стерся і не давав вогню, а вийшов відтіля аж ранком. На другий день Жуллета перенесла дві свої сорочки, горня і щітку до комірки Люї і стала його жінкою, а рік потому на тісному піддашу появився новий гість, котрого записали в громадському уряді Полем Ру.

Так Люї пізнав жінку, та наперекір всім другим жінкам, що ними пишається прегарний Париж. Жуллєта ніколи не сміялася безжурно, хоч Люї Ру щиро її любив, як тільки може любити каміняр, що двигає тяжке каміння і ставить гарні будинки. Може вона не сміялася ніколи тому, що жила на вулиці Чорної Вдови, де тільки раз безжурно сміялася прачка Марі, коли її везли до дому божевільних. А може не сміялася вона ще й тому, що були в неї тільки дві сорочки, а Люї, якому часто недоставало не тільки білих, а й чорних монет, блукаючи похнюплений з люлькою вулицями передмістя Святого Антонія, не міг її дати хочби одну жовту монету на нове одіння.

(Далі буде.)